

LA VALENCIA MARÍTIMA DEL 2000

L'espasa de ciment de Rita Barberà

L'Ajuntament de València vol prolongar l'avinguda Blasco Ibáñez fins al mar. Un fet que ha suscitat una mobilització veïnal impressionant. El projecte amenaça de fer desaparèixer un barri tan emblemàtic com és el del Cabanyal-Canyamelar.

L'Ajuntament de la ciutat de València amb tota seguretat aprovarà a final d'octubre el Pla de Reforma Interior del barri del Cabanyal-Canyamelar (RICA) el qual preveu invertir en deu anys, deu mil milions de pesetes per reformar urbanísticament el barri. El punt més conflictiu del RICA és la prorogació de l'avinguda de Blasco Ibáñez fins al mar, que tallaria, com si d'una espasa de ciment es tractara, en dues parts el barri marítim de la ciutat, declarat "Bé d'interès cultural" pel Ministeri de Cultura espanyol el 1978 i posteriorment per la Generalitat Valenciana el 1993.

Molt més que un barri. El Cabanyal-Canyamelar és el barri de la ciutat de València que es troba situat més a la vora de la mar. Durant segles i, a pesar de la seua proximitat a València, ha mantingut una identitat pròpia. Valga com a anècdota que encara avui els veïns del barri diuen que se'n van a València quan agafen un autobús per a acostar-se fins al centre. Va ser un poble amb un ajuntament, un alcalde i uns regidors propis fins el 1897 quan va ser annexat per la ciutat de València amb l'oposició majoritària dels seus habitants. La seua peculiar trama urbana amb carrers paral·lels a la costa (la Barraca, la Reina, o Progrés), la presència constant del valencià al carrer, la seua tradició musical testimoniada en les tres bandes que encara funcionen al barri, la peculiar Setmana Santa Marinera... són elements que fan del Cabanyal-Canyamelar un dels barris més interessants per al ciutadans de València o per a qualsevol foraster que s'acoste a conèixer la ciutat. La imatge, però, de cohesió social i convivència del barri s'ha vist amenaçada sovint aquests darrers anys. Des del 1970 fins ara, la població no ha deixat de baixar. Dels 32.312 habitants de principi dels setanta als poc més de vint mil d'enguany, hi ha un rastre de més d'onze mil persones que per diversos motius han abandonat el Cabanyal. Això ha envellit la població i ha provocat que moltes cases i pisos del Cabanyal es troben

buits i a la venda. Des de fa anys, les llicències per fer obres es troben en una mena de suspensió indefinida que ha provocat que poques persones s'hagen arriscat a millorar la façana del seu immoble o a fer reformes interiors. En general les solucions donades al barri pel consistori municipal, en mans del PP des de fa vuit anys, han resuscitat els vells somnis urbanístics del *desarrollismo* franquista.

Els projectes de la discòrdia.

A principi d'any, l'ajuntament va presentar a la llum pública tres solucions urbanístiques per al barri que van quedar englobades en l'anomenat pla RICA. Les tres propostes eren gairebé idèntiques pel que fa a la ubicació dels equipaments culturals, les rehabilitacions de centenars de cases o la supressió del trànsit de vehicles pels carrers. Només es diferenciaven en la prolongació o no de l'avinguda de Blasco Ibáñez fins la mar. La proposta número u pretenia allargar l'avinguda en línia recta amb una amplària de cent metres. La segona –la triada per l'ajuntament– vol que l'avinguda tinga 48 metres d'amplària i que continue fins la mar lleugerament escorada cap a un costat. L'actuació urbanística afectaria uns 1.154 habitatges, i uns 477 cases i amb un cost pròxim als 10.200 milions de pessetes. La tercera proposta habilitaria darrere de l'estació de ferrocarril del Cabanyal una plaça que acolliria un gran espai lúdic i comercial. Quan es van saber les intencions de l'ajuntament els veïns afectats organitzaren les primeres protestes. Fruit d'aquest malestar es va crear el passat mes d'abril la plataforma *Salvem el Cabanyal* formada per l'Associació de Veïns del barri, els partits polítics de l'oposició municipal (PSPV-PSOE, Esquerra Unida, Nova Esquerra, Unió Valenciana i Iniciativa de Progreso), el Bloc de Progrés Jaume I, clubs esportius com el Di-Mar, grups de teatre de la zona, i parròquies, entre altres entitats. L'èxit de la mobilització al barri del Cabanyal-Canyamelar era previsible perquè la tradició de l'associacionisme està molt arrelada. No

RAFA GIL

RAFA GIL

Dalt, imatge d'un carrer del Cabanyal-Canyamelar. El barri conserva una trama urbana totalment diferent a la de la ciutat de València, caracteritzada pels carrers paral·lels a la mar. Davall, a la dreta, a les cases típiques del barri tenen dos pisos i les seues façanes es troben decorades amb taulells i motius modernistes. Pràcticament tots els propietaris dels immobles afectats han penjat pancartes per mostrar el seu rebuig al projecte municipal.

obstant això, no tots van acudir a la crida unitària per salvar el barri i ací cal ressenyar que el silenci de la Junta Major de la Setmana Santa i de les associacions de comerciants sembla almenys sospitosos si tenim en compte que el pla RICA preveu la construcció d'un museu de la Setmana Santa que a més servirà de magatzem per als tabernacles que utilitzen les confraries en les processons. I encara, el govern de Rita Barberà preveu millores importants en l'únic mercat de la zona –el del Cabanyal– on s'instal·laria aire condicio-

nat i es construiria un pàrquing. Aquest buit d'alguns veïns sembla, però, que no preocupa massa la majoria dels qui s'oposen al projecte municipal. Eva Gisbert, responsable del Casal del Bloc de Progrés Jaume I del Cabanyal-Canyamelar, afirma que "la identitat del barri és massa forta per témer una ruptura entre els veïns". Tot i que Gisbert adverteix que aquest projecte "afectarà no només urbanísticament sinó també socialment tot el barri". Com molts veïns i partits polítics Gisbert pensa que el barri "s'ha de rehabilitar però

Miquel Domínguez, regidor d'Urbanisme de l'Ajuntament de València. Domínguez ha manifestat públicament que l'ajuntament no prestarà al Cabanyal tota l'atenció que necessita si no s'aplica el pla urbanístic que el PP té previst per al barri.

sense trencar-ne la trama urbana". Una veïna que no vol fer públic el seu nom presenciarà, si el pla va avant, com va a terra la casa on va nàixer ara fa 58 anys. "La gent —comenta— no ha demanat la prolongació. Sempre estan llevant espai als vianants i als arbres fent avingudes. S'amplien les vies per als cotxes i però no per a la gent que va a peu".

A favor de la prolongació s'ha mostrat l'Associació de Restaurants del Passeig de Neptú, situat a l'extrem del barri, tocant el port de la ciutat. Segons els empresaris, el projecte obriria una porta al reactiuament de l'economia de la zona.

Una opinió òbviamment compartida per Miquel Domínguez, regidor d'Urbanisme del PP de l'Ajuntament de València i que és capaç de fer conèixer al seu despatx el retrat d'Escrivá de Balaguer, fundador de l'Opus Dei, amb el llibre d'urbanisme de capçalera de l'ex-alcalde socialista Ricard Pérez Casado, *La Valencia de los 90*. Domínguez respon clar als detractors del projecte: "al nostre programa electoral teníem la promesa de portar avant uns projectes urbanístics entre els quals hi havia la solució al problema del Cabanyal i connectar l'avinguda de Blasco Ibáñez amb la façana marítima. Vam buscar un equip de tècnics que començà a estudiar aquesta possibilitat, i mantinguérem contactes amb l'oposició i amb els veïns."

Però la plataforma que agrupa els veïns i diferents col·lectius nega haja establert aquests contactes. Segons el president de Salvem el Cabanyal, Félix Estrella, "Domínguez no rep els membres de l'associació de veïns del Cabanyal-Canyamelar des de fa un any, encara que, això sí, ha arribat a anar a un congrés d'urbanisme a Roma on ha presentat el projecte per al barri. Això ha estat l'inici d'una política per part de l'Ajuntament de fets consumats".

Els partits de l'oposició també

s'han mostrat en tot moment en contra del pla municipal exceptuant allò que es refereix a la recuperació i rehabilitació del barri. De fet, el passat 15 de setembre i amb el vot també d'Unió Valenciana les Corts van aprovar una proposta perquè aquesta institució recomanara a la Generalitat que respectara el barri com a bé d'interès cultural i a més que fera un estudi d'impacte ambiental. Dolors Chelós

(EU) regidora pel districte afectat a l'Ajuntament de València, es queixa amargament que "del Cabanyal, no se'n recorda ningú, només quan cau a trossos. Els 10.000 milions que costarà la prolongació es podrien destinar a rehabilitar el barri. Jo no sé si realment obrir Blasco Ibáñez al mar millorarà el Cabanyal. Amb el que costarà

la Ciutat de les Arts i les Ciències es podria rehabilitar un barri, es podrien fer escoles, centres culturals... L'oci és necessari però també la vida i la salut de les persones." Josep Sellés (PSPV-PSOE), regidor també del districte Marítim, pensa que "s'ha pres una decisió de manera unilateral. A mi em fa pensar en una operació urbanística especulativa que afavorirà els valedors i els interessos del PP, i alhora han deixat de banda el problema patrimonial". Sellés assegura que, "a pesar que el barri és un

bé d'interès cultural declarat pel ministeri, l'ajuntament no ha fet cap estudi sobre l'impacte de la nova avinguda en el patrimoni urbanístic de l'entorn". Sellés i Chelós coincideixen, doncs, a afirmar que el govern municipal només ofereix la prolongació com a única manera de rehabilitar un barri degradat socialment. "Socialment, el barri no té atractiu —afirma Chelós—, ha perdut molt, però fer una avinguda no soluciona res". "L'ajuntament ven la idea —remata Sellés— que sense la prolongació no és possible la rehabilitació. El mateix es va produir amb l'antiga avinguda de l'Oest, avui Baró de Càrcer, i el barri de Velluters encara no ha millorat la seua qualitat de vida".

El geògraf i historiador Josep Vicent Boira, veí del barri, també pensa que potser se centra tot el debat només en la qüestió de Blasco Ibáñez. "Aquest no és el principal problema del Cabanyal —comenta Boira— ni la principal solució. La prolongació no rehabilitarà el barri. Es un element subaltern a la ruptura social que es pot produir al barri es faça o no el projecte. Les condicions socials són molt fràgils. Hi ha un abandonament en la construcció d'equipaments, hi ha marginació social... Quan arriba el cap de setmana me n'he d'anar del barri perquè no hi ha museus, ni zones verdes... La gent major es limita a passejar pel carrer de la Reina com es feia abans als pobles. Al Cabanyal li fa falta una injecció d'activitat econòmica però si això ha de tenir un cost social, n'estic totalment en contra."

Dues maneres d'entendre una ciutat. Entre els arquitectes també s'ha encetat un debat sobre el polèmic projecte municipal. Vicent Gallart, arquitecte especialista en rehabilitació i construcció, i veí a més del barri, veu una dualitat en tot aquest assumpte. "Hi ha dues visions —diu Gallart— o rehabilitar el Cabanyal o allargar Blasco Ibáñez. El procés revitalitzador pel barri amb l'obertura de l'avinguda és discutible ja que en acabat serà un passeig anat a menys. No crec que la nova avinguda faça un pa-

RAFA GIL

A l'esquerra, casa cantonera típica del barri que vol enderrocar el govern municipal del PP. Davall, el ritme de vida al barri és totalment diferent al de la ciutat de València.

per important dins de la ciutat que justifique carregar-se un barri amb una identitat pròpia i molt peculiar." Gallart creu que la millor solució seria "crear una gran plaça a Serrerries destinada a equipaments". Just a l'altre extrem de la corda es troba l'arquitecte Joan Percourt, coautor amb Josep Lluís Pinón de l'estudi *La València Marítima del 2000*, on proposaven un reordenament urbanístic de la façana litoral de la ciutat de València. "D'aquest projecte —diu Percourt— es pot dir qualsevol cosa però s'ha de prendre una decisió ja. Crec que no ha estat ben explicat el que es vol fer". Aquest arquitecte pensa que el patrimoni que es pot destruir és mínim si es compara amb els avantatges que en el futur tindran els habitants del barri. "La prolongació té un cost patrimonial —afirma—. Es perd modernisme popular, però, es guanyarà en conjunt ja que s'acolliran noves activitats com ara el comerç. El valor d'aquest modernisme popular no justifica el manteniment del barri d'aquesta manera." Joan Percourt a més, també reflexiona sobre la degradació del barri. "Si es fera la rehabilitació, es resoldrien els problemes. S'ha deixat obrar massa, el barri ha perdut la seua homogeneïtat, ha vingut gent nova: gitanos, okupes, etc... El teixit humà està molt malament i fa falta cirurgia perquè amb remeis casolans no es pot solucionar."

Febre especulativa. L'ajuntament, tot i que el projecte definitiu no s'ha presentat encara als grups de l'oposició ni als diferents collectius veïnals, ja ha posat en marxa la seua maquinària per comprar el màxim possible de cases afectades per la prolongació. Amb tot, encara no té clar com pagarà el cost econòmic de l'operació. Segons el regidor d'Urbanisme, Miquel Domínguez, el 60% de les cases es troben desocupades: "Volem pagar el preu de mercat o donar al seu propietari una altra casa, com una mena de permuta." Precisament aquest punt ha fet esclatar la polèmica, perquè l'ajuntament fa

almenys un any que ha rebaixat la contribució urbana de la zona més afectada per la prolongació de l'avinguda de Blasco Ibáñez en unes mil pessetes com a mínim segons ha pogut comprovar EL TEMPS. I aquesta rebaixa del cadastre farà baixar el preu final dels habitatges en el moment que l'ajuntament comence a negociar amb els propietaris els acords de compra. La regidora Chelós entén que "taxar a preu de mercat és pagar a la baixa. El valor cadastral de part del barri del Cabanyal ha baixat en els darrers anys. Potser és més barat per l'ajuntament fer això que indemnitzar. És una trampa". A més, la regidoria

RAFA GIL

d'Urbanisme ja disposa d'uns 1.700 milions de pessetes per construir unes 300 cases a l'avinguda dels Tarongers, que es on es reallojaran els veïns afectats i que està situada en un extrem del barri.

Fet i fet, la lluita pel barri acaba de començar. La plataforma Salvem el Cabanyal es manifesta cada dijous des de fa dues setmanes per l'avinguda del Mediterrani, en protesta contra el pla urbanístic municipal. A més, la querella presentada per un grup de veïns contra l'alcaldeessa Rita Barberà i el seu govern "per un delictes contra el patrimoni històric" ha estat admesa a tràmit pel Tribunal Superior de Justícia del País Valencià. Tot plegat els ànims es van escalfant quan falten poques setmanes perquè el PP aprobe el polèmic pla a l'Ajuntament de València. Per si fóra poc, el regidor Domínguez fa pocs dies declarava en una entrevista concedida a l'emissora SER que l'ajuntament "no recolzarà el Cabanyal" en cas que no es puga fer la prolongació de Blasco Ibáñez fins al mar". O el que és el mateix, amb ells o sense ells.

Un veí que viu de fa més de trenta anys al Cabanyal també ens ha dit la seua: "Tot això del pla per al barri és especulació. De millorar el barri, res! Han deixat que es degradara per poder fer ara aquesta barbaritat".

Mario Reyes